

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

พระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นศาสนาประจำชาติไทยและเป็นศาสนาที่สำคัญของโลก ศาสนาหนึ่งที่มีผู้นับถือเป็นจำนวนมาก ภายหลังจากที่พระพุทธเจ้าได้ประกาศศาสนามาตลอดระยะเวลา 45 ปี มีชนต่าง ๆ หันมานับถือพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าจึงแบ่งชนเหล่านี้ว่า พุทธบริษัท 4 คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ซึ่งถือว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญมากต่อการเผยแผ่ศาสนาและการดำรงอยู่ของพระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่งและเมื่อได้ศึกษาเรื่องราวที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาจากคัมภีร์ที่สำคัญ ๆ ทางพระพุทธศาสนา เช่น พระไตรปิฎก อรรถกถา และ หนังสืออื่น ๆ แล้วมีกล่าวถึงบทบาทของอุบาสกผู้นับถือพระพุทธศาสนาแต่ยังดำรงตนเป็นฆราวาสผู้อยู่ครองเรือนไม่ได้ออกบวชในพระพุทธศาสนาแต่ท่านเหล่านั้นสามารถบรรลุธรรมได้และท่านเหล่านั้นอยู่ในวรรณะต่าง ๆ ตามระบบของสังคมอินเดียในยุคนั้นซึ่งเป็นผู้มีบทบาทและมีส่วนสำคัญในการช่วยทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้ดำรงตั้งมั่นและเจริญรุ่งเรืองมาจนตราบเท่าทุกวันนี้โดยได้แสดงบทบาทไว้หลาย ๆ ประการ เช่น การอุปถัมภ์พระภิกษุสงฆ์ การสร้างถาวรวัตถุที่สำคัญ ๆ การป้องกันภัยของศาสนา การช่วยแก้ปัญหาของสังคม เป็นต้น จนกระทั่งทำให้พระพุทธศาสนามีความเจริญรุ่งเรืองสืบมาโดยลำดับ

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาถึงการบรรลุธรรมและบทบาทของอุบาสกในพระพุทธศาสนาว่าสัมพันธ์กับภูมิหลังของอุบาสกและมีอิทธิพลทางความคิดในด้านอื่น ๆ เป็นอย่างไร โดยศึกษาจากคัมภีร์พระไตรปิฎก ซึ่งเป็นคัมภีร์หลักของพระพุทธศาสนา คัมภีร์อรรถกถาและหนังสืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นข้อมูลในการค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาวิเคราะห์เรื่องราวของอุบาสกที่ได้รับเอตทัคคะเป็นแนวหลักจากนั้นจึงศึกษาเรื่องราวของอุบาสกคนอื่น ๆ นอกเหนือจากนี้ที่เห็นว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับเนื้อหาเพื่อความเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาค้นคว้าอยู่ 3 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาค้นคว้า และรวบรวมเรื่องราวเกี่ยวกับอุบาสกในสมัยพุทธกาลจากคัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา และหนังสืออื่น ๆ
2. เพื่อศึกษาถึงคุณธรรม ประวัติชีวิตภูมิหลังส่วนอดีตชาติของอุบาสกที่เกี่ยวกับการได้พบพระพุทธเจ้า การตั้งจิตปรารถนา และการทำบุญสำคัญสนับสนุน ประวัติของภูมิหลังส่วนปัจจุบันที่เกี่ยวกับวาระ การศึกษา สถานภาพทางสังคม และบทบาทของอุบาสกในพระพุทธศาสนา
3. เพื่อศึกษาแนวความคิดในการดำเนินชีวิตของอุบาสกในสังคมว่า มีอิทธิพลและมีบทบาทต่อความเจริญรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนาเป็นอย่างไรในประเด็นที่สำคัญ ๆ

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าเรื่องอุบาสกในพระไตรปิฎกนี้ ผู้วิจัยมุ่งจะศึกษาเรื่องราวของอุบาสกโดยอาศัยหลักฐานข้อมูลจากพระไตรปิฎก อรรถกถาและขีตถีสำนวนแปลเป็นภาษาไทยจากพระไตรปิฎกฉบับหลวงเป็นหลัก สำหรับเนื้อหาที่ต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม ผู้วิจัยได้ค้นคว้าจากคัมภีร์อื่น ๆ นอกเหนือจากพระไตรปิฎกและอรรถกถาโดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาสาระในการนำไปวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

ผลการศึกษาจะทำให้ได้ความรู้เรื่องความหมาย ประวัติชีวิต คุณธรรม บทบาท และแนวความคิดในการดำเนินชีวิตของอุบาสก ที่มีต่อพระพุทธศาสนาในสมัยพุทธกาลซึ่งใช้เป็นแนวในการศึกษาค้นคว้ากับบทบาทของชนกลุ่มอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกัพระพุทธศาสนาได้